

© RR

‘Ik droom van een ontspannen kerk die hoop uitstraalt’

KAREL VAN DE VOORDE Sinds 2012 wordt in onze parochies uitdrukkelijk werk gemaakt van de groei naar ‘nieuwe parochies’. De dekenale equipes maakten in de 34 dekenaten een stand van zaken op en er werd gewerkt aan globale dekenale pastorale plannen. Hoe kunnen we ook in de toekomst gemeenschap blijven vormen rond Christus? Hoe kunnen we nog meer een initiërende en vitale kerk worden? Wie zal die gemeenschappen dragen en op welke plekken bouwen we zo’n initiërende pastoraal ook in de toekomst uit... en wat met de vele kerken? Het zijn slechts enkele vragen waar vele betrokkenen zich de laatste jaren over gebogen hebben. Medio 2015 werd diocesaan ook een andere pastorale knoop doorgesneden: die van de vorming van 10 nieuwe dekenaten. We vroegen tekst en uitleg aan Albert Van De Kerkhove, vicaris voor de parochiepastoraal.

Vicaris Van De Kerkhove, vat u nog even samen wat een ‘parochie’ is en wat precies met een ‘nieuwe parochie’ bedoeld wordt?

De parochie is een vitale gemeenschap van Jezusleerlingen in de rooms-katholieke Kerk die aanwezig is op een be-

paalde plaats. Ze richt zich tot allen en biedt alles aan wat tot de opdracht van de kerk behoort. We weten ons samengeroepen om te vieren, vooral de eucharistie op zondag; mensen worden er binnengeleid in het gelovig leven door het doopsel, het vormsel en de eucharistie; we vieren er de andere sacra-

menten en verzorgen de uitvaart van medegelovigen. In de parochie wordt het Lichaam van Christus opgebouwd in gemeenschapsvormende activiteiten, in catechese en verkondiging en in de dienstbaarheid aan elkaar en aan de wereld: in de zorg voor rouwenden, eenzamen, gekwetsten, armen en zieken.

“
Ik droom van een meer
‘ontspannen’ kerk, die open-
heid uitstraalt, en waar rust
en hoop te proeven zijn.”

De nieuwe parochie zal bestaan uit enkele oude territoriale parochies in een nieuwe territoriale omschrijving: als christenen worden we gezonden in onze omgeving. Het is wel degelijk de bedoeling dat binnen enkele jaren de oude parochies formeel worden opgeheven en nieuwe worden opgericht. Het gaat dus over de groei naar gemeenschappen die niet enkel uiterlijk – in hun samenstelling en gestalte – nieuw zijn, maar die ook van binnenuit vernieuwing zoeken: authentieke en gastvrije gemeenschappen waar geloof op een frisse wijze verkondigd, gevierd en beleefd wordt.

Deze groei naar nieuwe parochies is al enkele jaren de rode draad in de dekenaten en parochies. Ziet u daarin bepaalde aandachtspunten?

Sta me toe om nog even te beklemtonen dat bij al die plannen en groei in de eerste plaats Christus centraal dient te staan. We mogen zeker niet vervallen in een louter activisme: alsof het vooral een zaak is van management, herstructureren, nog meer doen... Parochie vormen gaat over Christus en het evangelie, waarrond we ter plaatse gemeenschap vormen. Dit is het ijkpunt: broer en zus van Christus zijn!

Het takenpakket, de missie eigenlijk, van een parochie is bijzonder alomvattend. We merken al langer dan vandaag dat velen in de pastoraal – beroepskrachten zowel als vrijwilligers – op de toppen van hun tenen lopen. Mensen worden overvraagd en er is niet zelden een gevoel van ademnood. Dit is om te beginnen niet heilzaam. Veel energie gaat naar het in stand houden van ‘situaties’

© Bisdom Gent

die in de toekomst sowieso niet houdbaar, en bovendien niet zinvol zijn. Maar bovenal vormt die overvraging ook een bedreiging voor de vreugde van het christenzijn. Ik droom van een meer ‘ontspannen’ kerk, die openheid uitstraalt, en waar rust en hoop te proeven zijn. De zon, de vogels en de wolken zijn veel beter zichtbaar voor wie ontspannen is. Als we niet opletten, dreigen we ook in de kerk door alle pastorale drukte het belangrijkste te vergeten. Middenin alle verandering in onze kerk ook een zekere rust en vastheid bewaren, lijkt me daarom heel belangrijk. Ik ben ervan overtuigd dat we de moed moeten hebben om onze nieuwe parochies voor de toekomst vanuit de overvloed uit te bouwen.

“
We moeten durven kijken
en zoeken naar enkele plekken
waarrond we ook in de
toekomst een vitale gemeen-
schap kunnen uitbouwen.”

Kan u dat laatste nog wat verder toelichten?

Men vraagt me soms hoeveel parochies ik denk dat men ‘maximaal mag houden’.

Dit is eigenlijk niet de juiste vraag, lijkt me. We moeten in alle eerlijkheid durven kijken naar de draagkracht en vitaliteit ter plaatse: vandaag, maar ook voor de toekomst. Beter dan mensen de komende decennia steeds opnieuw te vragen om tandjes bij te steken, kunnen we ook vandaag al écht samen kerk zijn. Over huidige parochiegrenzen heen dus. We moeten durven kijken en zoeken naar enkele plekken waarrond we ook in de toekomst een vitale gemeenschap kunnen uitbouwen. Dat is wat ik bedoel met ‘vanuit de overvloed’: niet zozeer de vraag naar hoe we met steeds minder medewerkers toch zoveel mogelijk plaatsen kunnen ‘bedienen’. Wel de vraag naar het vormen van vitale en samen gedragen gemeenschappen die getuigen van eenheid, geloof, hoop en liefde. We beogen daarbij vooral de gunstige ontplooiing van nieuwe parochies die groot en sterk genoeg zijn om hun opdracht te kunnen waarmaken in een snel evoluerende en geseculariseerde maatschappij.

Hoe deugddoend is het niet om – bijvoorbeeld in de Goede Week, zoals in de meeste dekenaten nu al gebeurt – samen te vieren? Ook hier zouden we de overvloed meer kunnen laten spreken, bijvoorbeeld op het terrein van de koren, lectoren, acolieten,

© Imke Bavay

bloemenschikkers, Enkel vanuit een dergelijke verbondenheid kunnen we vol vertrouwen onze zending vanuit Christus in de wereld vervullen.

“*Als je de nieuwe parochie zou vergelijken met een gezin, waar het kloppend hart zit van de fraterniteit, dan is het nieuw dekenaat als een familie.*”

Recent werd ook de kaart van de dekenaten hertekend. Vanwaar die ingreep?

De groei naar nieuwe parochies blijft de speerpunt van onze territoriale

pastoraal. Gezien de missie van deze gemeenschappen en de criteria van de vitaliteit en de draagkracht, werd er voorheen al gemikt op nieuwe parochies die min of meer in de grootteorde liggen van de huidige dekenaten. Trouwens, dit is geen loutere groei van de laatste jaren, maar een diocesane beleidslijn die al enkele decennia oud is. De oproep tot en uitbouw van de dekenale samenwerking dateert al van mgr. Luysterman. Concreet zullen dus enkele huidige dekenaten in de toekomst ook formeel een nieuwe parochie vormen. In andere dekenaten kan de pastoraal nog meer vooruit geholpen worden door ook buiten de huidige grenzen naar samenwerking te zoeken. Gaandeweg groeide de idee dat de vorming van nieuwe parochies extra kansen kan krijgen

door een verruiming van de dekenaatsgrenzen. Nogmaals: de nieuwe parochies blijven de meest cruciale pastorale entiteiten. Maar om bisdombreed nog beter een gezamenlijke richting aan te geven én om elkaar ook ruimer dan binnen de nieuwe parochies te ondersteunen en te dragen, bleek er nood aan een soort ‘familie-niveau’ tussen het bisdom en de nieuwe parochies.

“*Samen kerk zijn eindigt niet bij parochiegrenzen: het gaat namelijk over het hele lichaam van Christus.*”

Een familie-niveau?

Ja, als je de nieuwe parochie zou vergelijken met een gezin, waar het kloppend hart zit van de fraterniteit, dan is het nieuw dekenaat als een familie. Ook tussen de nieuwe parochies liggen immers pastorale kansen om de fraterniteit en de collegialiteit te laten spelen en te bevorderen: onder vrijgestelden zowel als onder de vele dragers en medewerkers van de feitelijke pastoraal. Er werd gezocht naar een haalbare schaal qua nieuwe dekenale entiteiten en zo kwamen we bij 10 dekenaten uit. Uiteraard zal de rol van die nieuwe dekenaten niet zomaar te transponeren zijn vanuit wat we vandaag onder ‘dekenaal samenwerken’ verstaan, want voor die lokale en nabije invulling zijn de nieuwe dekenaten dan weer te groot. Je zou de functie van de nieuwe dekenaten nog best kunnen vergelijken met deze van een kompas en een waterpas. Een dekenale equipe, met mensen uit de respectieve nieuwe parochies, zal geregeld samen de violen stemmen. In grote lijnen zal men immers best in dezelfde richting groeien vanuit een gedeelde visie (kompas) en dat zal gebeuren in een groeiende verbondenheid en eenheid (waterpas).

Vier jaar geleden stelde toenmalig minister Bourgeois in een nota aan de kerkfabrieken en parochieverantwoordelijken uitdrukkelijk de vraag naar een langetermijnvisie met betrekking tot gebruik en bestemming van de parochiekerken. Wat kan u nu al zeggen over de toekomst van de parochiekerken?

In een nieuwe parochie zullen één of enkele kerken een plaats moeten krijgen als ruimte van samenkomst: om te vieren en te verkondigen. Deze kerken moeten in alle opzichten 'open' zijn – ook buiten de uren van samenkomst – zodat mensen er kunnen binnenlopen om rust en stilte te vinden en om te kunnen bidden. Zo is een gebouw beeld

Het gaat dus over de groei naar gemeenschappen die ook van binnenuit vernieuwing zoeken: authentieke en gastvrije gemeenschappen waar geloof op een frisse wijze verkondigd, gevierd en beleefd wordt.

voor de hele parochiegemeenschap die we willen zijn: een kerk die open is voor God en voor de mensen. Deze kerken zouden an sich reeds moeten getuigen van God en van de levende gemeenschap die daar haar thuis heeft: door de aankleding van de ruimte, de schikking en het pastoraal aanbod.

De initiatiesacramenten (doopsel, vormsel, eucharistie) en de pastoraal daarbij zullen verbonden zijn aan die kerken waar de zondagseucharistie gevierd wordt. Het gaat immers nooit om geïsoleerde vieringen of evenementen, maar om Christus en de gemeenschap die rond Hem verzameld is.

De keuze voor deze kerkgebouwen dient spoedig helemaal helder te

worden. Op die enkele plaatsen zullen de gelovigen zich rond Christus – 'Licht van de wereld' verzamelen – om zelf ook 'licht voor de wereld' te zijn. Van daaruit vervullen ze hun zending aan de wereld: om daar waar ze wonen en werken een beetje zout te zijn. Ik zei met opzet trouwens 'een beetje zout': dat geeft de fijne smaak. We hoeven als kleine geloofsgemeenschap ook niet alles te doen, laat staan over te nemen!

Klassiek spreken we naast de 'territoriale pastoraal' ook van de 'categoriale pastoraal'. Heeft de groei die in de parochies gaande is, ook gevolgen voor instellingen, scholen en andere gemeenschappen?

Jazeker. Ik vind het een aandachtspunt om in de groei naar nieuwe parochies het hele plaatje te bekijken. Ook de

grenzen van de klassieke territoriale pastoraal moeten we durven relativeren. Welke woon- en zorgcentra liggen in de buurt, waar zijn ziekenhuizen, scholen, religieuze gemeenschappen... ? Het zijn allemaal vragen die we moeten meenemen. Want ook daar – en in het samenspel tussen de verschillende spelers – liggen geweldige pastorale kansen. Samen kerk zijn eindigt niet bij parochiegrenzen: het gaat namelijk over het hele lichaam van Christus. De wederkerigheid tussen pastorale actoren in parochies en instellingen kan dus zeker nog groeien. Het hele veld zal daarom de komende tijd best goed in kaart gebracht worden.

Parochie en dekenaten voor morgen – timing

In het komende werkjaar (2015-2016) voltrekt het pastorale werk zich zoals voorheen op het niveau van de huidige dekenaten. Dit gebeurt nog steeds onder de leiding van de huidige dekenale stuurgroepen en de huidige dekenen.

Tegelijk wordt in dit jaar per nieuw dekenaat een werkgroep opgericht die een stand van zaken opmaakt en de nieuwe parochies concretiseert. Onder leiding van een deken-moderator, met de medewerking van een diocesane vormingswerker en samen met een delegatie leden uit de huidige dekenale stuurgroepen, werkt deze taakgroep aan een nieuwe dekenale programaverklaring. Ook een toekomstige dekenale stuurgroep zal onder impuls van deze taakgroep gevormd worden.

Aan het einde van dit werkjaar zal de bisschop decretaal de nieuwe dekenaten oprichten. Bij die gelegenheid benoemt hij de deken en de dekenale stuurgroep voor een termijn van 6 jaar.

Ondertussen wordt ter plaatse verder werk gemaakt van de groei naar nieuwe parochies, zoals in de globale dekenale plannen van enkele jaren geleden gestipuleerd werd. Tegen het einde van het werkjaar 2017-2018 zou het haalbaar moeten zijn om – na een wel overlegd en goed gecommuniceerd proces – deze nieuwe parochies inhoudelijk-pastoraal en formeel-juridisch te omschrijven. Tegen die tijd wordt voor elke nieuwe parochie een parochie-ploeg (vrijgestelden en vrijwilligers) samengesteld, die door de bisschop benoemd wordt voor een termijn van 6 jaar.